

O GANDO OVINO E CAPRINO NOS MONTES GALEGOS

Antonio Cabana*

Antonio Cabana

A ASOCIACIÓN OVICA

A "Asociación de Criadores de Ovino e Caprino de Galicia" (OVICA) é a primeira e única asociación que agrupa a este tipo de produtores en Galiza. Foi constituída por trece gandeiros de ovino e caprino no ano 1994, como resposta a unha serie de inqedanzas tanto sectoriais como produtivas. Tratábase de xente que confiaba nas posibilidades do sector, tanto no senso económico como no de alternativa de desenvolvemento e valorización do medio rural. Este foi o primeiro paso cara a unha futura organización dentro do sector. Hoxe en día, OVICA é unha figura clave no sector, dedicando todo o seu esforzo á realización de actividades de promoción, formación, profesionalización e especialización do sector ovino e caprino, co obxectivo de lograr que sexa competitivo e sostíbel e contribuíndo á mellora do nivel e da calidade de vida dos gandeiros, así como das súas producións.

Na actualidade OVICA conta con 230 socios e socias que representan un volume reprodutivo de máis de 42.000 cabezas

(case o 20% do censo total galego), cunha media de 180 cabezas/explotación. Cabe destacar que están asociadas a OVICA practicamente a metade das explotacións de máis de 100 cabezas de toda Galiza (cadro adxunto).

Estas cifras dan boa conta da importancia e representatividade da asociación no sector ovino e caprino galego, minoritario en Galiza, pero cun gran potencial.

BENEFICIOS PARA OS MONTES

O abandono da actividade agraria e gandeira, coa conseguinte regresión demográfica no rural dos últimos anos, tivo como consecuencias directas fortes cambios no medio rural; repoboacións

"O pastoreo é unha ferramenta eficaz de xestión dos montes, con múltiples beneficios"

incontroladas, a maioría con especies pirófitas; o abandono das terras de cultivo, quedando improdutivas; fortes cambios na paisaxe; incremento e acumulación de grande cantidade de biomasa forestal, etc. Polo tanto, tamén tivo lugar un incremento dos incendios forestais, tanto en número como en magnitude.

A presenza de rabaños de ovellas e cabras nos nosos montes é mais necesaria que nunca, constituíndose como unha boa alternativa no desenvolvemento rural, unha ferramenta eficaz de xestión da superficie cos seguintes beneficios:

- Aproveitamento sostíbel dos recursos naturais, con efectos moi positivos na conservación e mantemento da biodiversidade e dos complexos, pero fráxiles, ecosistemas rurais.
- Mantemento de superficies agrarias en bo estado, reducindo a cantidade de biomasa combustíbel, coa conseguinte diminución do risco de incendios e/ou a magnitude dos mesmos.
- Valorización das actividades agrogandeiras e forestais e das súas producións, así como do territorio.
- Contribución ao mantemento do medio rural e a frear o despoboamento que está a sufrir.

Dentro das liñas de traballo de OVICA sempre estivo presente o fomento e impulso dos sistemas silvopastoris, conscientes dos seus beneficios que, en definitiva, son: produción, estabilidade e sustentabilidade no tempo. Nos últimos catro anos OVICA prestou, en virtude dun convenio de colaboración coa Consellería do Medio Rural, asesoramento técnico integral en aproveitamentos silvopastoris nunhas 120 comunidades de montes, espalladas por toda a xeografía galega, logrando unha maior eficiencia no aproveitamento destas superficies e unha valorización da produción gandeira baseada no aproveitamento sostíbel dos recursos naturais pastábeis. É o que se coñece como "multifuncionalidade do monte".

DIFICULTADES DO SECTOR

Ao igual que os demais sectores agrogandeiros, o sector ovino e caprino galego tamén está a atravesar por dificultades e precisa do apoio da Administración, cousa que na actualidade, agás pequenas excepcións, non está a suceder.

A maior parte dos problemas existentes no medio rural en xeral son problemas de orixe estrutural, son o froito de moitos anos nos que non se aplicou ningunha política favorecedora dunha axeitada ordenación do territorio. A situación actual non é precisamente propicia, senon que aparece lastrada por un minifundismo esaxerado e uns usos inadecuados do solo e, en especial, das terras de cultivo.

Sector ovino e caprino en Galiza	GALIZA ¹	OVICA ²	% OVICA
Nº EXPLOTACIONES	21923	230	1,0
< 100 ANIMAIS	21608	78	0,4
> 100 ANIMAIS	315	152	48,3
Nº ANIMAIS	227968	42192	18,5
ANIMAIS / EXPLOT.	10,4	183,4	

(1) Datos do censo gandeiro de 2008; (2) Datos de OVICA a marzo de 2010

Os labregos que logran resistir, non só non teñen o apoio suficiente, senón que en moitos casos atopan serias dificultades e trabas. A Administración debería achar solucións e poñer en marcha políticas que favorezan o relevo xeracional, que permitan o acceso a superficies infrautilizadas (en Galiza hai máis de 700.000 Ha de montes veciñais en man común, a maioría abandonadas e sen ningún uso produtivo, e que son pasto do lume ana tras ano); políticas que favorezan a comercialización e poñan en valor as nosas producións; e medidas que contribúan a compatibilizar as actividades agrogandeiras e a conservación da fauna salvaxe, en especial, do lobo, unha das especies mais emblemáticas e valiosas do noso medio.

O LOBO E OS RABAÑOS

En concreto, no que respecta a compatibilizar as actividades gandeiras e a conservación do lobo nos nosos montes, OVICA leva desenvolvendo nos últimos anos, en colaboración coa Consellaría de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostibel e, na actualidade, coa Consellaría do Medio Rural, un programa de reparto e cría de cans de raza mastín para protección dos rabaños. Está demostrado que as medidas preventivas son as máis eficaces e beneficiosas, tanto para o gandeiro como para a propia fauna salvaxe, pois logran minimizar o conflito ancestral entre gandeiros e depredadores, permitindo así que o lobo continúe habitando os

nos montes e enriquecendo o noso patrimonio natural.

Evidentemente, estas medidas non solucionan completamente o problema, polo que a Administración debe facer fronte ás indemnizacións dos danos ocasionados dun xeito máis eficaz, axilizando e simplificando os trámites e os pagamentos e axustando ao valor real dos danos os importes das indemnizacións.

CONCLUSIÓN

En definitiva, todas as medidas que favorezan a presenza e continuidade dos rabaños nos nosos montes, están favorecendo o desenvolvemento do medio rural, a conservación dos nosos espazos naturais e da biodiversidade e beneficiando ao conxunto da sociedade. Este beneficio está relacionado coa natureza deste tipo de actividades: aproveitamentos sostíbeis dos recursos naturais, mantemento de espazos naturais e da biodiversidade, e redución importante do número de incendios forestais.

* Antonio L. Cabana Fernández é Enxeñeiro de Montes e Enx. Técnico Agrícola e Técnico-Xerente de OVICA.
+info: www.ovica.org, ovica@ovica.org

Suave. Cremoso. Nutritivo.

Queixo Arzúa-Ulloa

O tradicional queixo galego

Certificado pola
Denominación de Orixe Protexida

queixo@arzua-ulloa.org
Tfno. e fax: 981 50 76 53

